

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Noëmus pæne unicus, apud Deum gratiosus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

de, feri, sermo. Haud aliter coëgit & Deum ad sumendum de impiis supplicium. Ed enim audaciæ progressa erat nequitia, ut connivere aut dissimulare ulterius, nec quidem summa Dei Bonitas potuerit. Hinc Chryostomus ad quætionem illam, Peccatum quid est? ausus dicere: Voluntarius daemon est peccatum, & spontanea infania. Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur.

Hoc autem nimium quantum, superque omnem modum aggravat peccatum, quodd sciamus, quantum id Deo displiceat, nec tamen id caveamus. Præterea toties verbis monemur, exemplis toties erudimur, pœnis & nostris & alienis corrigimur, quæ tamen omnia non magni pendimus. Hinc peccati gravitatem fecidissimam perquam pauci capiunt, illi omnium minimè qui in peccatis, velut in amœnis stagnis natitant; & quemadmodum qui sub aquis sunt, aquarum molem non sentiunt; extra eas hydria eis non maxima oneri est; ita dum in peccatis degimus, peccati turpitudinem non attendimus. Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit. At cum respicere incipimus, pondus intolerabile sentimus. Hinc regii Pſaltæ gemitus illi: Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravata sunt super me. Non est feria emendatio vitæ, ubi exigua est cognitio peccati. Sunt qui piacula commissa fateantur sæpius, numquam emendent, quia peccati molem non expendunt, nec sentiunt; deest necessaria noxarum notitia. Nosce igitur peccatum & detestare; pœnitentiam Dei anteverte tuâ, cleftydra jam posita est, fluit illa, & ad finem properat, quem ignoramus. Taciturnum hoc arenularum stitilicidium plurimos decepit, qui nescio quàm proluxas moras somniabant, & subitò jam defluxisse horam apparuit. Maturemus igitur pœnitentiam, centum & viginti annos ad respicendum non habebimus, incerti an diem habituri simus crastinum. Præoccupemus faciem ejus in confessione. Nam, quod Chryostomus dixit, fatuus est mille fulmina sustinere, quàm vultum illum mansuetudinis plenum nos averſantem videre. Ut ergo amantissimum Deum non pœniteat quod creavit nos, pœnitentiam nos ipsi præoccupemus, quod offenderimus illum. Unusquisque tactus dolore cordis intrinsecus dicat: Pœnitet me fecisse, delebo quod feci. Omnium errorum reparatrix Pœnitentia.

CAPVT V.

Noëmus pene unicus apud Deum gratiosus.

Vinum aromatites cariophyllis conditum, vinum sanè pretiosum & gulæ gratum, sed plerumque non firmum. Nocte quandoque unâ, si negligenter sit tectum, in vappam expirat. Favor humanus plurimis tam carus, quàm pretiosus, sed sæpissime parum diuturnus, nonnumquam diu collectus subitò effunditur. Favor divinus ejus est pretii & constantiæ; ut unica ejus guttula melior sit & utilior, quàm tota humanæ gratiæ plaustra. Omnium hominum gratia sanctiorem reddit neminem, gratia Dei sanctum facit & beatum.

Noëmus gratiæ divinæ opulentus, verè sanctus, magnâ in offensâ fuit apud homines, omnium flagravat invidiâ. Sed id ei non potuit esse nocumento, favoribus divinis præpolluit. Noë vir justus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit. Gratiâ exciderat, & offensam habuerat orbis universus; at verò gratiâ Noëmus floruit. Cum Deo ambulavit famulorum fidelissimus, imò solus inter innumeros fidelis, qui affidè Dominum Deum ferebat oculis, ad omne obsequium & ad omnem nutum paratissimus, hinc suo Domino tam charus, ut propter hunc suum sibi charissimum centum annorum fabricam ordiretur. Noëmus

A in gratiâ fuit. Quâ verò ratione bonam hanc gratiam quæſierit, quâ stabilierit, explicandum.

§. I.

A Doleſcens laudem maximam habet, si dicatur hic puer scholæ doctissimus est. Egregium ac gloriosum, & in maxmâ laude ponendum, sermonibus hominum ita celebrari, ut passim audias, pictorum artificiosissimus, caussidicorum facundissimus, Medicorum experientissimus, Jurisconsultorum doctissimus, Theologorum subtilissimus: illustra præconia, literarum laudis plena, sed non signata: è cælo laudem ascensere, & dicier. Hic est inter omnes in orbe sanctissimus. Hæc litteræ sunt elogiorum plenissimæ, sed & signatæ. Has Noëmus obtinuit, his verbis conceptissimis scriptas: Noë verò invenit gratiam coram Domino. Gratiâ, quam Theologi primam nominant, sperari haud possum, nec eam Noëmus nisi gratuitam accepit, cui tamen insignissimè respondit; adeoque auxit obsequiis, ut unus atque unicus Noëmus Deo charior fuerit, quàm orbis universus, quàm totum humanum genus: omnes alios submergi voluit, hunc unum velut oculos suos curavit. Ecclesiastes velut indagator solertissimus, Vi. Eccles. 7. rum, inquit, de mille unum reperi. Noëmus è decies centenis, aut centies millenis millibus vir unus, atque unicus planè singularis, eximie sanctus. Ne miremur: Melior est unus faciens voluntatem Domini, quàm decem millia prævaricatorum. Deo inter omnes charissimus fuit: Melior est enim, inquit Siracides, unus timens Deum, quàm mille filii impij. Noë invenit gratiam coram Domino. Tanti est vitæ integritas & innocentia.

Sed in illis, quas dixi, signatis litteris copiosior laus Noëmi comprehenditur. Nam dictis additur: Noë vir justus, atque perfectus. Hic, obsecro, sacri scriptoris artificium observemus. Ita loquitur Moyses: Hæc sunt generationes Noë. Quis hic natalium claritatem non expectet, & longam propaginis seriem? Ipse Chryostomus velut audiendi avidus, Aures nostras, inquit, spe implet quasi genealogiam narraturus, quis ejus pater fuerit, unde genus duxerit. Verùm relictis his omnibus hoc unum ait: Noë vir justus atque perfectus. Non patrem, non avum, non atavum, non Lamech, non Mathusalem, non Enoch nominat, sed Noëmi virtutes narrat. Mos novus prolapiæ atque originis scribendæ. Quid enim tantæ habet utilitatis è claris parentibus originem ducere, si tua vita sit in tenebris? quid damni, si tui parentes obſcuri, modò tu in luce sis virtutum? Hæc formosissima sunt nomina, hæc nobilitas antiquissima: Vir justus atque perfectus. Viri probati genus, inquit Ambrosius, virtutis est prosapia. Quid enim superbis dives? Quid dicit pauper? Noli me tangere. Nōne sic utero conceptus, & natus es ex utero, quemadmodum & pauper est natus? Quid te jactas de nobilitatis prosapia? Soletis & canum vestrorum origines, sicut divitum recuperare, soletis & equorum vestrorum nobilitatem. sic Consulum predicare. Ille ex illo patre generatus est, & illâ matre editus: ille avo illo gaudet, illud se proavis attollit. Sed nihil istud currentem juvat. Non datur nobilitati palma, sed cursui. Deformior est victus, in quo & nobilitas generis periclitatur. Cave igitur dives, ne in te erubescant tuorum merita majorum, ne fortè & illis dicatur: Cur talem instituisti, cur talem elogiſti heredem? Quid igitur propaginem vetustam, originem claram tantopere jactamus? Alieno gloriari, ridicula est jactantia. Avorum Avorum merita, nepotum degenerantium notæ sunt, nec aliud magis posterorum maculas aperit, quàm majorum splendor ac gloria. Veram laudem non nisi de proprio sumptis; ab alio non expectes. Age aliquid & tu, unde sis nobilis: nam majores tui, nisi aliquid egissent laude dignum, numquam nobiles fuissent. Corpus & patrimonium accipimus à parentibus: qui claritatem habent, rarò eam in filios transferunt. Rarò excellen-

Ambr. tam. 4. mibi pag. 283. Nulli gloriandum est de nobilitatis prosapia & parentum meritis.

ris viri filius excellens fuit. Mille nunc ergo tales clarif-
 simorum hominum obsecurissimos hæredes, si vacet,
 enumerem. Claritas nascendo non acquiritur, sed vi-
 vendo; sepe etiam, quod miraris, moriendo. Verus nobi-
 lis non nascitur, sed fit non potando strenue, sed in acie
 pugnando; non opulenti veste; non vitis; sed erudi-
 tione, sed virtute. Nobilior est vir fortis, et si rusticus,
 quam nobilis ignavus. Euripides olim cecinit: *animos
 nullique ab animo strenuos*. *Justosque quamvis orti & de servis sicut, in hoc quo man-
 stirpe anteire vulgo nobiles putant.*
 Magna fuerit avorum, proavorum, abavorum, ara-
 vorum tuorum claritas: quid si major est tua obscuri-
 tas? Dixi jam: pugnando, non potando in nobilitatis
 censum, transitur. Desine igitur tuum nomen alienis
 obumbrare virtutibus, ne unoquoque suum reposcen-
 te, nudus ipse de proprio ridearis. Annæus Seneca de
 verâ nobilitate sapienter ac verè pronuntians, *Non facit
 nobilem*, inquit, *atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo
 in nostrâ gloriâ vixit; nec quod ante nos fuit, nostrum est.*
*Animus facit nobilem sicut ex quacunque conditione supra for-
 tunam erit surgere. Qui imagines in atrio exponunt; & nomi-
 na familia sue longo ordine ac multis stemmatum illigata
 flexurus, in parte primâ adium collocant, noti magis quam no-
 biles sunt. Vnus omnium patens mundus est, sive per splendi-
 dos sive per sordidos gradus ad hunc primâ cuiusque origo
 perducitur. Ita Senecæ nemo nobilis, nemo generosus
 est, nisi qui ad virtutem bene à naturâ compositus est.*
 Sed testem Senecâ loquentiorem sisto Chryso-
 stomum, qui ore libero, Tu, inquit, qui magna de nobilitate
 majorum iactas, ultra proavos atque avos tuos si progre-
 diaris, invenies multos e genere tuo agasones forè aut caupo-
 nes. Hunc cursum habet genus humanum. Salomon
 Regis filius, & Regis illustrissimi, hujus tamen pater
 ignobilis & abjectus fuit, maternus etiam avus ad e-
 vilis, ut nec gregario militi collocare possit filium. Pla-
 to dicebat: Ne quinem regem non ex servis esse oriun-
 dum, neminem servum non ex regibus. Omnia ista
 varietas longa miscuit. Intuendum est, ait Seneca, non un-
 de veniant, sed quid eant. Quod & Brion dixit Antigono:
 O rex, sagittatus si opus habes, non unde sint, interro-
 gas, sed scopum proponis, & qui tangunt, eligis: sic
 & alios explora, non unde, sed quales sint. *Dic enim que-
 so*, ait Chryso-
 stomus, *quid genus est? Nihil aliud certe
 quam verbi sonitu ab omni re destitutus, quod in extremo die
 illo probe scies. Pestis nobilem & ignobilem æquè rapit,
 mors non discernit; inter illum & istum non distinguit
 orbis iudex. Ille igitur sublimis, ille clarus, ille nobilis,
 qui dignatur servire vitis, & ab eis recusat vincî. Noë
 vir justus atque perfectus in generationibus suis. Hæ sunt gene-
 rationes Noë, hoc illius genus & stemma, hæc nobilitas
 illius & prosapia.*

Senec. epist. 44. mihi pag. 456. Romanus propriè mos collocandi in tabulariis per atrium imagines majorum. Atque ex his nobilitas estimata. Lipsius lib. 1. Electorum cap. 29. Idem lib. 3. de benef. cap. 28. v. 1. pag. 302.
 Sen. ep. 44.
 Chrys. tom. 2. hom. 59. in cap. 18. Matt. mihi pag. 434.
 Gen. cap. 6. v. 9.

Morum perfectio duo habet brachia.

§. II.

Nvlli Patriarcharum, nec Setho, nec Enos, nec ipsi
 Enocho hoc elogii tributum, Perfectus. Morum
 perfectio, ut ajunt, duo habet brachia, laevum qui-
 dem, *Letalis noxa fugam*, dextrum autem *Assiduum vir-
 tutis studium*. Chryso-
 stomus de Noëmo disserens, Noë,
 inquit, *in nullo claudicavit, in nullo defecit*. Sunt homi-
 nes orationis multa, sed non minoris avaritiæ; alii egre-
 giæ liberalitatis, nullius pietatis; alii prudentes, sed nec
 fortes, nec patientes; alii qui satis animosi, sed minus
 casti; reperias quosdam utrumque verecundos, non-
 nihil tamen elatos & superbos; alios laudabiliter mi-
 res, sed unâ pigros ac desides. Sunt homines optimo-
 rum verborum, in factis enerves & nulli. Non desunt,
 qui ad obsequia prompti sint, sed seipsos negligant.
 Sunt taciturni, sed invidi. Sunt abstinentes & sobrii,
 sed admodum iracundi. Sunt utrumque placidi, sed po-
 tulenti & frequenter ebrii. Sunt, sed ipsi, sed simul præ-

A parci. Sunt largi, sed ignavi. Perfectis nullo deficit.
 Noë vir justus atque perfectus. Unde illi, quæso, hæc iusti-
 tia? cum eâ tempestate summa ubique fuerit non an-
 nona; sed virtutis caritas, inò nusquam virtus non an-
 visa. Historicus sacer accuratissimus, *Hæ sunt*, inquit,
*generationes Noë: Noë vir justus atque perfectus fuit, cum De-
 ambulavit*. Hieronymo interprete: Vestigia Domini se-
 curus, in rebus omnibus id unice spectavit, quid velle
 juberet Deus, hunc sibi præsentem semper intuebatur,
 in id solum attentissimus, quid oculus Dei annuendo
 aut abnuendo fieri vellent. Hinc Noëmus Numini devo-
 tissimus, hinc in omni actione modestissimus, atque
 castissimus. Alii omnes ut pecudes in præcis lascive-
 bant, in memores Dei, divinæque præsentia Impii cum
 mundo, carne, diabolo ambulaverunt: Noë pene solus
 ambulavit cum Deo.
 Hinc illud encomii additur: *Perfectus fuit in generati-
 onibus suis*. Ah, mi Deus, inter quos, & quo tempore, com-
 B sanctimoniam tam tenax fuit? Inter homines nequissi-
 mos, nec eos paucos, sed univeisos, in quibus nec vir-
 tutis scintilla, vivebat. Atqui Deus veluti patrifamilias
 providentissimus suos in medio impiorum num-
 quam non habuit. Elias queritur olim Numini: *Dereli-
 querunt pactum tuum fili Israel, ut avaria tua destruxerunt.*
 Prophetas tuos occiderunt gladio, *derelictus sum ego solus.* Cui illi
 Deus, *Derelinquam mihi, ait, in Israel septem millia virorum,*
quorum genua non sunt incurvata ante Baal. & omne
 os, quod non adoravit eum osculans manum. Idem cum Eliã
 potuit Noëmus dicere, *Derelictus sum ego solus, non facit
 est qui faciat bonum, non est usque ad unum.* Hoc rare vir-
 tutis est, inter sceleratos vertari sine scelere. Quod
 Gregorius Moralium suorum exordio summi alti-
 mans, Dicitur, inquit, ubi habitaverit Job, nec enim
 valde laudabile est bonum esse cum bonis, sed bonum
 esse cum malis. Sicut enim gravioris culpæ est inter
 bonos bonum non esse, ita immensè est præconii, bo-
 num etiam inter malos extitisse. Idcirco Jobus, Erater
 C sui draconum, inquit, & sociis struthionum. Lothus vel
 ideo laudatissimus, quia inter impios pius. Eo nomine
 Paulus Philippenfes laudans, *In medio*, inquit, *nationum
 prava & perversa, inter quos lucetis sicut lumina in mundo.*
 Unica tulipana vel rosa inter silices aut urticas met-
 rata & admiranda. Talis profectò fuit Ecclesiæ Perga-
 menæ Episcopus, ad quem literæ hunc in modum scri-
 pte: Scio, ubi habitas, ubi sedes est satanae; & tenes nomen
 meum ibi, & non negasti fidem meam. Maxima laudis el-
 liliu candere ac fragrare inter spinas.

§. III.

Hic occasio nobilissima non negligenda; hic fa-
 mam colligere, nomen celo inscribere, & im-
 mortalitari licet mandare. Pæne nusquam non inter
 malos degimus, ubique lateri hærent homines vitiosi.
 Inter hos autem lex illa mundi nequitiam attenden-
 da: *Quod illis & istis licet, licebit & mihi; calcabo feminam
 vestigis aliorum tritam: Sectari singularia odiosum.* Antis
 est, ceterorum ingenis sese aptare. Non assentiri plu-
 ribus & subscribere, invidiam & obreclationes parit.
 Sentiamus cum multis. Hæc, inquam, lex mundi mi-
 nimè curanda. Virtus vel inter pessimos colenda. Cui-
 vis laborandum, ut sit in generatione sua perfecte
 Mathathia ducis Hebræi vox generosissima fuit: *Er-
 omnes gentes regi Antiocho obediunt, ut discedant unusquisque
 à servitute legis patrum suorum, & consentiant mandatis
 ejus: ego & filii mei, & fratres mei obedimus legi patrum no-
 strorum.* En Horatios Cocleites solos non pro ponte, sed
 pro lege pugnautes. Hi viri erant perfecti in generatio-
 ne suâ.
 Noëmum utique cogitationes istæ sæpius sollicita-
 verint: Num ego inter tot millia hominum solus sa-
 piens?

piam? num cæteris omnibus sim sanctior? num mihi uni servatur cælum? In odium & offensionem omnium incurram? omnibus me invisum faciam? ab universonum moribus me diuergam? vix fieri potest tantæ multitudini non quandoque suffragari, inter tot malos tam strictis religionibus virtutem adorare; aliquid nonnumquam amicitie tribuendum: Deus dabit veniam. Velle ac posse, grandibus sæpe distant intervallis. Torrenti non facillè resistendum. Prudentiam inter & sanctimoniam laudanda est concordia. Non omne continuè malum est, quod plurimi, quod omnes faciunt. Medium tenuere beati. Non omnia igitur plebis studia probanda, non damnanda omnia.

Has Noëmus cogitationes excludens, & iis longè sanctiores substituens, Pro aliis, agebat, non respondebo Numini, sed pro me, meaque familiâ. *Animus, quæ peccaverit, ipsa morietur: filius non portabit iniquitatem patris, & pater non portabit iniquitatem filii: iustitia iusti super eum erit, & impietas impii erit super eum.* Quisque rem suam agat. Nemo alterius vicem æternis supplicii se obijciat. Et tamen orbis universus à Deo deficiat, ego tamen & domus mea adhaerebimus Deo, & illi soli feruiemus. Nec intra cogitationes solas res hæc fecit. Noëmus haud dubiè ab omnibus fastidiosus & irritus, omnium convitiis, maledictis, sibilis, spuris etiam notatus est. Voces illorum fuerint, Sinite delirium vetulum, sinite morosam fabricam moliri, forsitan sibi struit sepulchrum. At ille dictis & cachinnis minime motus, divinis parebat imperiis, ille unus omnium vitam & mores celestes, tam vitæ & moribus, quam monitis & exhortationibus arguebat: hinc velut fanaticus senex omnibus exofus, omnium fuit ludibrium.

At verò Deus longè aliter iudicans, Te, inquit, *vidi iustum coram me.* Ne angaris animo, te omnium odiis premi: mihi charissimus es: *Ponamque sedes meum tecum.* Dedit me orbis universus, & deficit à me: tecum igitur amicitiam inibo, tu mihi unus instar omnium eris, ego & tu novum constituemus orbem.

O mi Deus, & o anima mea, quam nihil ei obest odium orbis, cui non deest favor Numinis? Neminem bonæ mentis Deus despicit: talis ei unicus pro multis millibus est. Ab hac bonitate divinâ longè divertit humana insulitas, & perversum iudicium, quod tibi navorum aliquid in homine deprehendit, mox omnem illius vitam accusat: ob pauculos grandi in familiâ improbos, totam mox damnat familiam: ob nequiores aliquot cives, totam infamat civitatem: ob domesticum unum alterumve non laudandum, integram traducit domum: ob putridum membrum unicum, corpus exetratur totum. Hirundo nobis unica ver facit. Quali verò propter unicum Chamum Noëmi filium nequam tota ejus familia nequitie fuerit damnanda. Nimirum iudicis temerariis promptissimi sumus, utque proximos quoque incursumus. At verò Deus suavissimè bonus; ob unicum hominem toti pepercit orbi nascituro. Dixisset more nostro. Nemo non pessimus est; pereat orbis, mergantur canes impudici; abolendum est infame genus hominum universum. Aliter divina longanimitas agit: *Cognovit enim Dominus, qui sunt ejus; nec dormitat oculus ille pervigil, arcanorum omnium, & vel latentissimarum cogitationum scrutator: ad hunc unum in rebus omnibus suspiciendum; huic uni placere, felicitas suprema, et si oculis displiceat aliis omnibus.*

Hoc sanè animo fuit Noëmus: maluit omnium oculis displicere, modò placere posset supremo. Huic viro & Sibyllinus liber itud tribuit elogii: *Solus in cunctis iustissimus erat, & verax, Noë fidelissimus, & bonis operibus addictus.* Quod Siracides confirmans, Noë, inquit, *inventus est perfectus & iustus, & in tempore iracundiæ, factus est reconciliatio. Ideo dimissum est reliquum terra, cum factum est diluvium.* Deus Noëmum quasi reveritus variis

modis honoravit. Unde non immeritò eum Paulus *in modis tantopere deprædicans, Fide, inquit, Noë responso accedens, de iis, quæ adhuc non videbantur metuens, aperuit arcem in salutem domus sue, & quam salvavit mundum, & iustitiam, quæ per fidem est, heres est institutus.* Hi sanè tituli formosissimi contra omne aurum chari: Noëmus iustus, perfectus, ique in orbe solus, invenit gratiam coram Deo: illud testimonii Deus ipse dixerit: *Te vidi iustum coram me.*

Sed hic obstupescendum aliud, quod paginæ divinæ non negligant: Noë verò cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham, & Iaphet. Existimat Chrylostomus, Noëmum ad annum quingentesimum distulisse nuptias, & cælibem vixisse vitam. Chronologiâ veteri teste, cum Noëmus annum ageret quingentesimum tertium, natus ei primogenitus Sem, hunc secutus Iaphet; liberorum ultimus Cham. En obsecro, quàm senex, sponsus annorum quingentorum! O Phœnix ævi perditissimi! Cum nemo vitæ melioris exempla præderet, nemo specimen virtutis ederet, cum orbis scelerrum infamiâ flagraret, cum nec oculis nec auribus quidquam documenti honestioris posset hauriri. Noëmus, velur in familiâ religioſâ degeret, honestatis leges arctissimas secutus est. Quod Chrylostomus vehementer admiratus, *Considera, inquit, quante fuerit virtutis, in tantam temporis longitudinem, concupiscentiæ rabiem refrenare, viamque longè diversam ab iis ingredi.* Quid miri, hunc virum adeo charum fuisse Deo? nec continentia tam sublimis virtus est, ut amari, & observari non possit, cum tot suppetant exempla pudicitie quàm integerrimè inter corruptissimos servata. Si quis cælibem possit vitam agere ad annum usque quingentesimum, ad quinquagesimum etiam poterit. Aque hinc geminè eliciamus documentum.

S. IV.

I. *Castimoniam cole, quæ se Deo Noëmus tantopere probavit.* Adversus hanc luxuriam orbis ita peccavit, & exinde Numen ad eam commovit iram, ut nec unico quidem fonti, tamen forsitan respiscere stantenti, pepercerit. Sapientissimè dixit Salomon: *Qui amat cordis munditiam, habebit amicum regem.* Et Paulo testante, *Non vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem.* Mens casta, gemma omnium pretiosissima, nullis thesauris æquiparanda. Quod Siracides aperitissimè pronuntians, *Omnis ponderatio, inquit, non est digna continentis anima.* Quisquis est qui libidini indulget, valedic celo, & morere.

Libidinè parit torpor animi resistere nolentis, & vitium gula. Quid igitur miri, filiam post parentes sequi? Gulam certè ac luxuriam communes nobis se cum belluis, vitamque nostram maximè bellualem facere, semper visum est sapientibus. Hominem qui fœdis appetentis oblectari non vult, libido rapit ad inperitum animi & corporis, & infamem notam seramque penitentiam, fortassis inutilem. I hunc igitur, & libidinem tuam sequere, quæ te tales raptet ad exitus. *Qui seminat in carne suâ, de carne & metet corruptionem: Nihil certius, si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Cogita, obsecro, innumerabilem famosos ac miserabiles casus, non modò singularium hominum, sed urbium & regnorum, qui tibi partim visu, partim auditu, maximè lectione debeant esse notissimi. Expende hanc ipsam, de quâ loquimur, eluvionem orbis. Voluptates blandissimæ dominæ, superiores animi partes à virtute detorqueant, & in hoc nos complectuntur, ut strangulent. Quod Masinissæ regi Scipio Africanus præclarissimè dixit, id tibi puta dictum: Vince animum, & cave illum deformes. Ne, quæso, dona plurima & tot meritorum gratiam vitio uno corrumpas. Quod facilius fiet, si acriter

Ad Hebr. c. 11. v. 7.
Gen. cap. 7. v. 1.
Gen. cap. 5. v. ult.
Noëmi castimonia:
Duo documenta.

Castimoniam cole.
Prov. c. 22. v. 11.
Ad Thess. cap. 4. v. 7.
Eccl. c. 26. v. 20.

Homo fœdis appetentis non oblectans rapitur in interitum animi & corporis.
Galat. c. 6. v. 8.
Rom. cap. 8. v. 13.

rei tam vilitatem & obscenitatem, quam breviteriam & finem cogites. Hora fugacis, forsitan momentanius illecebras longum dedecus, multorum annorum penitentia, supplicium æternum comitatur. Ergo abdicatâ omni libidine castimoniam cole. *O quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est & apud homines.* Bernardus paucis multa complexus veticissime dixit: *Castitas est securitas mentis, & sanitas corporis. Ibi habitat Deus, ubi permanet continentia. Castitas jungit hominem celo. Castitas facit hominem proximum Deo. Castitas perducit hominem ad regnum. Bona est castitas conjugalis, sed melior est continentia vidualis, optima verò integritas virginalis.*

Sap. cap. 6. v. 1.
Bern. lib. de modo bene vivendi. ser. 22. de continentia mihi pag. 1650.

2. De amicitiam amici.

Isa. cap. 43. v. 1. & 2.
Quem Ecclesia colit die 16. Augusti.

Dei amicitia nullis afflictionibus debet dissolvi.

II. De amicitiam amici. Dei amicitia non tantum è comburenda civitate Lothum liberat, sed in ipsis flammis Sdrachum, Abdenago, Misachum conservat; Noënum mediis undis incolorem defendit. Hoc patrociniū amicis Dei promittens Isaias. *Noli timere, ait, meus es tu: cum transferis per aquas tecum ero, & flumina non operent te.* Amicus Dei pallium aprat in navigium, & mare trajicit tara prodigioso lembo: quod divum Raymondum ferunt fecisse in Vandalo fluvio trajiciendo. De hac cum Deo inita amicitia præclarissime Augustinus. *Si non debes, inquit, propter quædam toleranda dissolvere hominis amicitiam, Dei amicitia quibus rebus debet cogi, ut dissolvatur à te? Sæpe quos amicorum fidiſſimos habebamus, invenimus infidos. Hac in re selectus est difficillimus & erroribus plurimis expositus. Amicus fidus, & ex omni parte sincerus res dulcissima simul & sanctissima. Dulces, fateor, parentes, dulces filii, dulces fratres, possunt tamen amare scere; nec parentes ideo, nec fratres quidem, nec filii esse desierunt, cum desierunt esse dulces; at amicus solus, si sit verus, dulcis & charus esse non desinit. Cum igitur in genere illorum, qui charissimi videntur, odiis sæpe latentibus, sæpe etiam manifestis multa insit amaritudo, amicitia sola, si vera, vacat odiis: nemo unquam, non dicam occidit aut perdidit amicum, sed ne læsit quidem volens. Hunc tibi amicum statue Deum, amicorum omnium multò fidelissimum, & qui ea omnia non possit tantum, sed & velit præitare, quæ exigas ab amico. Sapientia de hoc amicorum optimo testimonium est: *Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tadium convictus illius, sed lætitiā & gaudium.* Igitur Deo jungere, & summum bonorum omnium divitias infinitas invenisti. Illud vide, ac ne quod optimum es nactus, negligas. Ne quâ umquam re offensus, ne quo verbo alienatus à te recedat. Amicus hic, thesaurus est immensissimus: sed magnâ servandus curâ, acri, si fugiat, revocandus penitentia.*

Conetur unusquisque Noëmi titalis insigniri, Justus, Perfectus: cordis amet munditiam, & amicum habeat supremum Regem. Orbis universus ei nocere non poterit, quisquis Deum habuerit amicum.

CAPVT VI.

Noëmi assidua de imminente interitu exhortationes.

* Horat. lib. 2. Sermonum, Sat. 3.
Quondam lothargo grâdi est oppressus — Hunc medicus multum celgr atque fidelis Excitat hoc pacto.

OBLIVIO Dei & omnigena vitia ab illâ radice proleminata adolescentè mundum in talem dederunt veterem, ut Deus huic veternoſo agro variam admovent medelam, expergefaciendo illum, & ad vigilantiam suscitando. Sicuti ægrotus, quem invasit veterus, moveri, trahi, vellicari, concuti, pungi solet, ut toties tractus, vellicatus toties denique evigilet: ita Deus sceleratos orbis incolas assidue moneri, instrui, doceri voluit. Ad eam rem præcipue usus est Noëmo, qui assiduis exhortationibus aures improborum idemtidem

A obtundebar, & omnem movebat lapidem, ut monendo ac erudiendo impios excitaret ad penitentiam. *Verba sapientum sunt stimuli.* Ita Christus furibundum Saulum Damasco imminenter extimulans, *Durum est tibi, ait, contra stimulum calcitrare.* Mox Saulus evigilans, *Domine, inquit, quid me vis facere?* At verò nefarii homines illi, quidquid Noëmus diceret, moneret, dehortaretur, occineret, omnia ipsi nihili habentes, quo cæperant pede, pergebant audacissime. Imò salutaris monita in risum jocumque vertebant: *Clama, mi Noë, clama, vaticinare, mone, concionare, suade, minare, dehortare quamdiu placet, nos læti pergitur, has ex pelvi minas curamus scilicet. Tu architectare, quid ad nos? His terculamentis non movemur, nobis bene est. Quam erat, mi Deus, gravis hic veterus! Nihilominus vindicta divina non ex abrupto puniit, nec protinus vivendi spatium præsecuit, sed respiscendi moras concessit, concionatorem eis Noënum dedit, quem beatus Petrus Justitia præconem nominans, *Originali, ait, mundo non pepercit, sed octavum Noë iustitie præconem constituit, diluvium mundo impiorum inducens.* Atque hic concionator orbis optimus, non monitis solum, sed & concionæ exemplis sanctissimis penitentiam assidue ingerebat: nisi paterent, iram Numinis in pœnas meritas exarturam. Interim arcam spectantibus omnibus, futuri supplicij monumentum, ædificabat. Ita Noëmus non viginti solum, aut triginta, non septuaginta tantum, aut octoginta, sed ipsis centum annis, aut, ut Chrylostomus loquitur, annis quingentis concionatus, penitentiam jugiter inculcabat. Hæc Noëmi monita, has conciones interpretabimur.*

S. I.

TAm bonus est Deus, ut prius omnia teneat, divitesque ad penitentiam occasiones subministrat, quam omni gratiâ merentem privet. Cum nullus remediis locus, jamque beneficia in noxam tranſunt, deum æquissimus Pater & Dominus, *Quid est, inquit, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci? An quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas? Et nunc ostendam vobis, quid faciam vineæ meæ. Auferam sepem ejus, & erit in diripionem: diruam maceriam ejus, & erit in conculcationem.* Exitum causam nemo in me conjecerit; periturum servare volui, sed ille auxiliare manus rejectit, & noluit servari. Vigilantissima sollicitudo mea neutiquam desiderata est, & patrem egi, & monitorem: frustra omnia, tam consilia mea quam præcepta sunt neglecta. Jacturam ego, contemptum tuli, non tantum uvas edules & maturas non accepi, sed insuper vites optimæ in silvestres labruscas degenerarunt. Ideo non amplius putandæ, sed excindendæ sunt in ignis pabulum. Ita Deus cum omnibus, atque cum singulis hominibus solet agere, remedia suggerit penitentia; humani arbitrii est, ea vel admittere, vel abjicere. Ita cum perditis illis mundi juvenibus civibus est actum. 1. Frequenter & fideliter sunt quibus moniti. 2. Videbant equidem quotidiana funera, & vel inde discabant, se non esse immortales; non nesciebant, aliam post hanc superesse vitam. 3. Noëmi & familie, quam duxerat, ad sanctos mores composita videbantur exempla. 4. Spectabant ingentem ad arcæ fabricam apparatus, nec ignorare poterant minitabunda Dei consilia, complurium annorum opus, Deum ipsum esse architectum. *Quis non movendus tor argumentis? 5. Tantum pabuli pro tot feris undequaque comparabatur, non dubium prædictæ calamitatis argumentum. 6. Ipsa tot ferarum & animantium confluxus quid aliud testabatur, quam illam ipsam, quæ imminebat, orbis eluviem? 7. Noëmus constanter & continuè monebat atque hortabatur, respiscerent, mores emendarent, malum imminens caverent. Et monstrum videri potuit, nullum, & nec quidem unicum ad hæc monita è vitis*